

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1942 kl. 12 m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 5, i anledning av väckt motion om åtgärder för att underlätta och förbilliga användandet av radioapparater i ej elektrifierade bygder.

I en inom första kammaren väckt och till dessa första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 156, av herr *Gottfrid Karlsson* m. fl. har yrkats, att riksdagen måtte besluta hemställa hos Kungl. Maj:t om vidtagande av åtgärder för att i ej elektrifierade och avsidet liggande bygder underlätta och förbilliga användandet av radioapparater.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från socialstyrelsen, telegrafstyrelsen och aktiebolaget Radiotjänst. Sistnämnda remissinstans instämmer helt i telegrafstyrelsens yttrande, vilket i likhet med socialstyrelsens yttrande är fogat som bilaga till utskottets utlåtande. Yttranden.

Som i telegrafstyrelsens yttrande framhålles torde skillnaden i kostnaderna för anskaffning och drift av batteri- respektive nätanslutna radioapparater numera vara praktiskt taget obefintlig. Emellertid kvarstå för innehavare av radioapparater i ej elektrifierade orter vissa kostnader och olägenheter för omladdning och utbyte av ackumulatorer. Telegrafstyrelsen ställer sig icke helt avvisande till den av motionärerna ifrågasatta anordningen att laddningsstationer skulle kunna upprättas för sådana orter men framhåller att med elektrifieringens fortskridande och radioteknikens utveckling behovet av sådana laddningsmöjligheter minskas. Utskottet understryker dessa synpunkter. Det vore måhända också tänkbart att telegrafstyrelsen skulle kunna tillhandahålla innehavare av batteridrivna radioapparater torrelement till billigare priser än vad sådana annars betinga. Utskottet.

Mot tanken på en differentiering av licensavgiften enligt av motionärerna angivna grunder kunna vägande skäl anföras, och utskottet kan icke ge sin anslutning till motionärernas förslag om borttagande av licensavgiften för radioapparat i ej elektrifierade bygder.

Med vad ovan anförts får utskottet hemställa,

att föreliggande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 april 1942.

På utskottets vägnar:

C. A. HÄRDIN.

Närvarande: herrar *Härdin*,* *Leander*, *Söderkvist*, *Wennqvist*,* *Näslund*, *Elmgren* och *Aronsson*.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

KUNGL.
SOCIALSTYRELSEN.

Till Riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Genom beslut den 13 februari 1942 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott avgiva yttrande över en inom kammaren av herr Gottfrid Karlsson m. fl. väckt motion, nr 156, om åtgärder för att underlätta och förbilliga användandet av radioapparater i ej elektrifierade bygder. I anledning härav får styrelsen anföra följande.

Styrelsen anser det önskvärt, att en så stor del av landets befolkning som möjligt innehar radioapparater, men kan likväl icke förorda motionärernas förslag, att apparatinnehavare i icke elektrifierade bygder helt eller delvis skulle befrias från erläggande av licensavgift. Styrelsens ståndpunkt härutinnan dikteras främst av hänsyn till en sådan åtgärds konsekvenser. Flera andra medborgargrupper skulle nämligen med frambärande av lika goda skäl kunna tänkas framställa krav på samma förmån. En utveckling, som innebär, att radiolicens meddelas efter behovsprövning i en eller annan form, kan styrelsen icke finna önskvärd.

Motionärerna föreslå vidare, att i icke elektrifierade bygder, där elektriska kraftledningar framgå men brist på stationer för laddning av ackumulatorer föreligger, sådana stationer skulle anordnas genom telegrafstyrelsens försorg. Socialstyrelsen kan icke bedöma möjligheten av detta förslags realiserande men finner detsamma beaktansvärt.

Stockholm den 13 mars 1942.

KARL J. HÖJER.

JOHAN RICHERT

KUNGL.
TELEGRAFSTYRELSEN.

Till Riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott.

Genom kommunikationsdepartementets skrivelse den 13 februari 1942 anbefalld att till riksdagens första kammarens första tillfälliga utskott avgiva yttrande över en inom kammaren väckt motion, nr 156, om vidtagande av åtgärder för att i ej elektrifierade bygder underlätta och förbilliga användandet av radioapparater, får telegrafstyrelsen härmed anföra följande.

I motionen föreslås, att användandet av radioapparater i ej elektrifierade och avsidig liggande bygder skall underlättas och förbilligas dels genom att licensavgiften helt eller delvis borttages för batteridrivna mottagare å dylika orter och dels genom att laddningsstationer för ackumulatorbatterier inrättas av telegrafverket eller av enskilda med ekonomiskt stöd av staten. Som skäl för dylika åtgärder anföra motionärerna, att användandet av batteridrivna

mottagare i jämförelse med nätanslutna apparater förorsaka sina ägare stora kostnader och besvär.

Telegrafstyrelsen har undersökt huru kostnaderna för anskaffning och drift av batteri- respektive nätanslutna radioapparater ställa sig vid en jämförelse och därvid kommit till följande resultat.

De genomsnittliga inköpspriserna för ett antal apparater av representativa svenska firmors märken och 1941—42 års typer framgå av nedanstående tabell:

<i>Batteridrivna</i> (superheterodyner)		<i>Nätanslutna</i> (superheterodyner)
Mindre typer (portabla) inkl. batterier	Större typer inkl. batterier	i lägsta prisklasserna
175—200 kr.	270—310 kr.	250—300 kr.

Undersökningen ger icke vid handen, att anskaffandet av batterimottagare inberäknat en omgång batterier numera ställer sig dyrare än en nätansluten apparat i de lägre prisklasserna.

Kostnaderna för strömförbrukningen äro givetvis större för de batteridrivna mottagarna än för de nätanslutna och besvär med laddningen av akkumulatorbatterier, där sådana förekomma, äro också förhanden. Emellertid är att märka, att de moderna rören för batterimottagare få en allt lägre glödströmsförbrukning, varigenom det ställer sig alltmera fördelaktigt att begagna torrbatterier i stället för ackumulator för glödströmsmatningen. Standardutrustningen av batterier i dessa mottagare är ett anodbatteri om 90 volt, som för närvarande kostar 16—17 kronor, samt ett glödströmsbatteri om 1.5 volt för 3: 50 kronor. Räknar man som motionärerna med byte av anodbatteri en gång om året och med fyra glödströmsbatterier om året, uppgår alltså den årliga strömkostnaden för batterimottagarna till cirka 30 kronor. Effektförbrukningen för en modern nätansluten mottagare av mindre typ uppgår till inemot 50 watt, vilket med ett strömpris av 25 öre per kilowattimme för samma utnyttjningstid torde bli en årskostnad av cirka 10 kronor och vid ett strömpris av 50 öre per kilowattimme av cirka 20 kronor.

Jämför man den billigare batterimottagaren med den nätanslutna apparaten, torde årskostnaderna, inklusive ränta och amortering av anskaffningskostnaden, i stort sett bli desamma.

Motionärernas förslag att kompensera den eventuella merkostnaden för batterimottagare och besväret med dessa med ett borttagande av licensavgiften eller genom en väsentlig reducering av denna, måste telegrafstyrelsen bestämt avstyrka. Den större administrativa apparat, som blir erforderlig för licensförsäljning och kontroll efter borttagandet av den enhetliga licensavgiften, blir dyrbar och komplicerad. En differentierad licensavgift kommer att ge anledning till en onödig irritation hos allmänheten och kan få konsekvenser, som icke äro önskvärda. Att avgiftslättnaden skulle, oavsett betalningsförmåga, hänföra sig till avsaknaden av elektrisk kraft i hushållet, kan icke vara riktigt.

Styrelsen håller i motsats härtill före, att, därest en eftergift av skyldigheten att bidraga till rundradions ekonomiska grundval skall införas, denna förmån bör komma endast verkligt behövande till del och detta givetvis utan hänsyn till om vederbörandes radioapparat drives med batterier eller med ström från ett elektriskt distributionsnät.

Till motionärernas yrkande att genom telegrafstyrelsens försorg laddningsstationer skulle anordnas på sådana platser, där brist på laddningsmöjligheter finnes, och att enskilda personer, som ville anordna dylika stationer, kunde stödjas genom anslag eller genom lån, ställer sig styrelsen däremot icke helt avvisande. Inför den alltmer fortskridande elektrifieringen och det förhållandet, att nya typer batterimottagare numera så gott som uteslutande utrustas med enbart torrelement, måste dock en viss tvekan råda inför alltför vittgående åtgärder i detta syfte.

Utan att hava gjort en fullständig undersökning om förekomsten av platser, där sådan hjälp skulle kunna vara behöfvlig och ekonomiskt försvarbar, är styrelsen dock icke i tillfälle att nu avge något förslag härutinnan. En sådan undersökning, som av telegrafstyrelsen skulle kunna utföras i samband med licenskontrollen, kommer emellertid att bli rätt dyrbar och taga ansevärd tid, längre eller kortare beroende på de militära inkallelserna.

Med hänvisning till vad telegrafstyrelsen ovan anför, får styrelsen för sin del avstyrka motionen i vad den rör förslag om borttagandet av licensavgiften, helt eller delvis, men förklara sig ej ha något att erinra emot en utredning i samband med licenskontrollen rörande behovet av åtgärder för underlättandet av laddningsmöjligheterna för med ackumulator försedda mottagare, därest statsmakterna skulle finna en sådan åtgärd påkallad.

Stockholm den 16 mars 1942.

KUNGL. TELEGRAFSTYRELSEN.

HELGE ERICSON

SETH LJUNGQVIST

/ Karl Lénberg